

Речник на използваните термини и концепции

Интегриран подход към равнопоставеността на половете (gender mainstreaming)

Интегрираният подход към равнопоставеността на половете е възприет в международен план като стратегия за постигане на равенство между половете. Той включва чувствителни към половете подходи в подготовката, проектирането, изпълнението, мониторинга и оценката на политиките, регулаторните мерки и разходните програми с цел насърчаване на равенството между жените и мъжете и борба с дискриминацията. Интегрирането на перспективата за равенство между половете е процес на оценка на последиците за жените и мъжете от всяко планирано действие, включително законодателство, политики или програми, във всички области и на всички нива. Това е начин проблемите и опитът на жените, както и на мъжете, да се превърнат в неразделно измерение на разработването, изпълнението, наблюдението и оценката на политиките и програмите във всички политически, икономически и обществени сфери, така че жените и мъжете да имат еднаква полза и да не се затвърждава неравенството. Крайната цел е постигането на равенство между половете. Интегрираният подход към равнопоставеността на половете е допълваща стратегия, а не заместител на целенасочените, ориентирани към жените политики и програми, законодателството за равнопоставеност на половете, институционалните механизми за равнопоставеност на половете и конкретните интервенции, които целят преодоляване на различията между половете. За повече информация, вижте материали и дефиниции от Европейския институт за равенство между половете (EIGE): [ТУК](#).

Подценявани, оспорвани и/или недостатъчно адресирани теми и проблеми: опирайки се на международните правни норми, като Всеобщата декларация на ООН за правата на човека, Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените и факултативния ѝ протокол, Международния пакт за граждански и политически права, Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание, Конвенцията за защита правата на детето и др., настоящият конкурс „Мисия: възможна“ приоритизира следните теми и проблеми, които за целите на конкурса биват разбрани като оспорвани и недостатъчно адресирани в местния обществен дискурс, защото са обект на неефективни (или несъществуващи) държавни политики и мерки, както и на целенасочени публични атаки, целящи да дискредитират тяхната важност и да възпрепятстват постигането на фактическа равнопоставеност:

- права на жените – здраве и права; подпомагане на жертви на трафик; права на секс работничките/работници; насилие, основано на пола (в т.ч. ранни бракове, домашно насилие, сексуално насилие и др.); насърчаване на женското предприемачество и политическото участие;
- ЛГБТИ+ права;
- права на уязвими групи – на етническите малцинства, на хората с различни възможности, на мигранти, бежанци и на търсещи убежище хора и др.;

- борба с дискриминацията, основана на пол, раса, класа и др., борба с расизма, стигмата и ксенофобията;
- климатична справедливост и опазване на околната среда, устойчиво развитие и справедлив енергиен преход;
- трудови права и права на работниците, борба с бедността и социалното изключване;
- права на децата – насилие над деца, детска бедност, достъп до образование, младежки въпроси, политики и изследвания;
- демокрация, демократично участие и честни избори;
- свобода на медиите и словото, цензура;
- борба с корупцията и достъп до правосъдие.

**Списъкът не е изчерпателен!*

Права на човека

Правата на човека са защитени с Хартата на основните права на ЕС. Те обхващат правото на недискриминация въз основа на пол, расов или етнически произход, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, правото на защита на личните данни и правото на достъп до правосъдие.

Правата на човека гарантират, че всички човешки същества се раждат свободни и равни по достойнство и права. Те са отговор срещу последиците от Втората световна война и определят задълженията на правителствата да действат по определен начин или да се въздържат от определени действия, за да насърчат и защитават правата на човека и основните свободи на отделни лица или групи. Международното право, залегнало в конвенции, договори и стандарти, има за цел да наложи правна рамка в области като равенство между половете, опазване на околната среда и климатична справедливост, регулиране на мигрантския труд, ограничаване на трафика на хора.

Международните общности като Организацията на обединените нации (ООН) и Европейския съюз (ЕС), към които България е част, са приели редица правни рамки, за да гарантират, че определени права няма да бъдат ограничени. Такива са Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (т.нар. CEDAW Convention) и Хартата на основните права на Европейския съюз, които адресират факта, че жените и други маргинализирани групи (като етнически малцинства, ЛГБТИК+ хора, хора с увреждания, мигранти, млади хора и пр.) са диспропорционално засегнати от конкретни форми на насилие и дискриминация, резултат от исторически формирани патриархални и/или т.нар. „традиционни ценности“, налагащи строги властови/йерархични взаимоотношения на всички нива на обществената организация. Тези властови позиции формират структурни неравенства, които понастоящем продължават да са теми табу. Те лишават маргинализираните общности от участие в процесите на вземане на решения, както и ги излагат на риск от (множествена) дискриминация и/или институционално насилие.

Ценности на Европейския съюз

Проектът FORCE е съфинансиран от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз, на Генералната дирекция „Правосъдие и потребители“ на Европейската комисия или на Европейската комисия. Нито Европейският съюз, нито предоставящият финансирането орган могат да бъдат държани отговорни за тях.

[Харта на основните права на европейския съюз](#)

Европейският съюз се основава на следните ценности:

Върховенство на закона

ЕС се основава на върховенството на закона. Цялата му дейност се базира на договори, приети доброволно и демократично от държавите от ЕС. Правосъдието се осъществява от независима съдебна власт, която следи за спазването на закона. Държавите от ЕС са предоставили на Съда на Европейския съюз компетентност да се произнася по правни спорове с окончателни решения, които трябва да се спазват от всички.

Демокрация

Функционирането на ЕС се основава на представителната демокрация. Европейските граждани автоматично се ползват с политически права. Всеки пълнолетен гражданин на ЕС има право да се кандидатира и да гласува на избори за Европейски парламент. Гражданите на ЕС имат право да се кандидатира и да гласуват в страната си на пребиваване или на произход.

Равенство

Равенство означава равни права за всички граждани пред закона. Принципът на равенство между жените и мъжете е в основата на всички европейски политики и на европейската интеграция. Той се прилага във всички области. Принципът на еднакво заплащане за еднакъв труд стана част от [Договора от Рим](#) през 1957 г.

Свобода

Свободата на движение дава на гражданите правото да се движат и пребивават свободно в рамките на Съюза. Личните свободи, като зачитане на личния живот, свобода на мисълта, на религията, на изразяването на мнение и на информацията, са защитени с Хартата на основните права на ЕС.

Човешко достойнство

Човешкото достойнство е ненакърнимо. То трябва да бъде зачитано и защитавано и е реалният фундамент на основните права.